

**THEORETICAL FOUNDATIONS OF
SCIENTISTS AND MODERN OPINIONS
REGARDING THE IMPLEMENTATION OF
MODERN TRENDS**

Proceedings of the XXV International Scientific and Practical Conference

San Francisco, USA
June 27 – 30, 2023

UDC 01.1

The 25th International scientific and practical conference “Theoretical foundations of scientists and modern opinions regarding the implementation of modern trends” (June 27 – 30, 2023) San Francisco, USA. International Science Group. 2023. 498 p.

ISBN – 979-8-88992-684-9

DOI – 10.46299/ISG.2023.1.25

EDITORIAL BOARD

<u>Pluzhnik Elena</u>	Professor of the Department of Criminal Law and Criminology Odessa State University of Internal Affairs Candidate of Law, Associate Professor
<u>Liudmyla Polyvana</u>	Department of Accounting and Auditing Kharkiv National Technical University of Agriculture named after Petr Vasilenko, Ukraine
<u>Mushenyk Iryna</u>	Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Mathematical Disciplines, Informatics and Modeling. Podolsk State Agrarian Technical University
<u>Prudka Liudmyla</u>	Odessa State University of Internal Affairs, Associate Professor of Criminology and Psychology Department
<u>Marchenko Dmytro</u>	PhD, Associate Professor, Lecturer, Deputy Dean on Academic Affairs Faculty of Engineering and Energy
<u>Harchenko Roman</u>	Candidate of Technical Sciences, specialty 05.22.20 - operation and repair of vehicles.
<u>Belei Svitlana</u>	Ph.D., Associate Professor, Department of Economics and Security of Enterprise
<u>Lidiya Parashchuk</u>	PhD in specialty 05.17.11 "Technology of refractory non-metallic materials"
<u>Levon Mariia</u>	Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, Scientific direction - morphology of the human digestive system
<u>Hubal Halyna Mykolaiivna</u>	Ph.D. in Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor

66.	Холтобіна О.У. ОРГАНІЗАЦІЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ В ГРУПІ ПРОДОВЖЕНОГО ДНЯ	293
67.	Хомик Т.В., Божко М.В. ІНСЦЕНІЗАЦІЯ КАЗКИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	296
68.	Яренчук Л.Г. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	300
PHARMACEUTICS		
69.	Круглов Є.М., Борщевський Г.І., Ярних Т.Г. ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ СТЕРИЛЬНОЇ ФІЛЬТРАЦІЇ ЛПОСОМАЛЬНИХ ОЧНИХ КРАПЕЛЬ НА ОСНОВІ ПЕПТИДНОГО КОМПЛЕКСУ	309
PHILOLOGY		
70.	Alizadeh A.U.A. DESCRIPTION OF THE ELOQUENT SPEECH BY THE MIGHTY PEN OF NIZAMI GANJAVI	312
71.	Bazychenko V. USE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN UKRAINIAN LANGUAGE AND LITERATURE LESSONS AS THE BASIS OF EFFECTIVE EDUCATIONAL PROCESS	316
72.	Mashakova A.K. LITERATURE OF KAZAKHSTAN BASED ON THE EXAMPLE OF CREATIVITY OF HENRIETTA KAN	321
73.	Prokopenko A., Ptushka A., Prudnikova A. ACTUALIZATION OF CONCEPT ECONOMY IN BARACK OBAMA'S PRESIDENTIAL DISCOURSE	326
74.	Shulzhenko K., Yesypenko N. CONCEPTUAL COMPONENT OF THE CONCEPT MURDER IN THE ENGLISH LANGUAGE	330
75.	Zhalalova A., Telgozhaeva K. CHARACTERISTICS OF ANTHROPONYMS IN ANCIENT TURKIC HERITAGES IN THE CONCEPT OF "WORLD"	333

ІНСЦЕНІЗАЦІЯ КАЗКИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Хомик Тетяна Василівна

кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
Київський університет імені Бориса Грінченка

Божко Марина Віталіївна

здобувач першого (бакалаврського) рівня освіти
спеціальності 016 Спеціальна освіта
Київський університет імені Бориса Грінченка

Діти з особливими освітніми потребами зазвичай мають труднощі у функціонуванні мовлення, що негативно впливають на їхній розвиток та можливості вільно спілкуватись. Напрацювання Н. Бабич, О. Бабяк, Г. Блеч, Н. Бондар, Т. Бондар, С. Борисюк, М. Гавриш, С. Геращенко, В. Засенка, А. Колупаєвої, О. Кошак, В. Кобильченка, Н. Кравець, Є. Кузьмінської, К. Луцько, З. Ленів, І. Омельченко, Г. Піонтківської, Л. Савчук, Т. Сак, В. Синьова, О. Хайдарової, М. Шеремет та ін. доводять, що дітям з особливими освітніми потребами характерне зниження мовленнєвої активності, порушення логічних зв'язків під час мовлення, низки граматичних порушень, труднощі у програмуванні висловлювань, недостатній лексичний запас (згідно вікових та програмових вимог), неточність використання значення слів тощо. Діалог означеної категорії дітей має наступні особливості: висловлювання мають фрагментарний характер та не пов'язані між собою; знижена ініціативність та самостійність у процесі спілкування; речення прості, непоширені та часто неправильно побудовані тощо. Як зазначає І. Мартиненко, порушення діалогічного мовлення призводить до труднощів у комунікації дітей, що в свою чергу негативно впливає та взаємодію з однолітками, батьками й може призвести до емоційної байдужості до оточуючих [2; 3; 5; 7].

Низка вчених, науковців та спеціалістів вважають доцільним використання інсценізації казки як засобу розвитку дітей, зокрема і їхнього діалогічного мовлення. Інсценізація є могутнім засобом мовленнєвого розвитку. Як зазначають Я. Анісімова, М. Горбачова та О. Ласточкіна, дитина завдяки казці знайомиться з навколишнім середовищем через образи, фарби, звуки; вчиться вірно формулювати питання, озвучувати їх; стимулює думати, аналізувати ситуацію; робити узагальнення та висновки; сприяє розвитку розумових здібностей тощо. Водночас, А. Аніщук, А. Богуш, О. Ворожейкіна, Н. Гавриш, О. Деркач, М. Коновалова, В. Конєвіч, А. Савуляк, І. Середа, Т. Скоромна, N. Tilovova та ін. доводять, що використання казки в навчальному та корекційно-

розвитковому процесі активізує дитячу уяву і творчість, впливає на її психіку, формує поведінку, розвиває мовленнєві навички й мовленнєву активність тощо. Зокрема, тексти казок допомагають розширити словниковий запас, правильно будувати діалоги, розвивають зв'язне мовлення, збагачують його образність та емоційність. Е. Палихата також вказує, що формування мовленнєвих ситуацій, а саме інсценізацій, породжує у дитини самостійність, ініціативність в діалозі [1; 4; 8].

Використання інсценізації казки покращує не тільки мовлення дитини. Зокрема, D. Beltkiewicz пропонує використовувати казку для підвищення мотивації дитини, відчуття її причетності, для виховання самостійності та самовираженості. N. Tilovova доводила, що завдяки програванню казки, у них формується емоційне ставлення до світу. Якщо говорити про розвиток діалогічного мовлення засобами інсценізації казки, то про позитивний вплив цього методу наголошували також і В. Бондар, М. Горбачова, Д. Завітренко, Н. Краснокутська, А. Мазур, О. Нагорна, Е. Палитаха, А. Рацул, Т. Турчин, О. Чекан та ін. [4; 6; 9; 10].

Відповідно до означеного, можна стверджувати, що у дітей із особливими освітніми потребами є відповідні особливості розвитку діалогічного мовлення. Дані твердження та припущення констатують і результати проведеного емпіричного дослідження з молодшими школярами означеної категорії. Зміст проведеного дослідження базувався на наробках А. Богущ, Н. Бондар, Н. Гавриш, К. Крутий, Н. Луцан, Н. Пахомової та складався із низки завдань, що спрямовані на визначення стану сформованості умінь і навичок використання діалогу (завдання «Бесіда», «Розповідь за картинками», «Запитай», «Кіно», «Ситуація», «Зміна ситуацій»). Всі проби, що увійшли до експериментального інструментарію були адаптовані відповідно до віку та категорії дітей молодшого шкільного віку.

Отже, результати кількісного аналізу демонструють, що у 3,3% молодших школярів стан сформованості діалогічного мовлення має високий рівень, у 36,7% середній та 46,7% нижче середнього рівня сформованості означеного процесу. Й 13,3% реципієнтів мають низький рівень розвитку умінь і навичок використовувати діалог у повсякденному житті. В ході проведення дослідження було відмічено, що діти з особливими освітніми потребами не дуже активно ведуть діалоги. Їм притаманні значні паузи. Особливо якщо вони не знали точної відповідь, ставили не багато власних питань та відповідали коротко. Під час завдань, які потребували власної ініціативності, молодші школярі намагались швидко закінчити розмову і потребували систематичної мотивації. Діалогічне мовлення дітей покращувалось лише при зацікавленості в темі розмови.

Означені труднощі у розвитку діалогічного мовлення у молодших школярів з особливими освітніми потребами підтверджують необхідність у використанні нових підходів з метою його розвитку. Відповідно, використання інсценізації казки може бути одним із варіантів вдосконалення та покращення функціонування діалогу у означеної у категорії дітей.

Задля перевірки висунутого припущення було запропоновано формувальну методику з метою розвитку діалогічного мовлення у молодших школярів з особливими освітніми потребами засобами інсценізації казки. Її суть полягає у використанні безвіршованих реплік, що модулювали ситуацію реалістичного діалогу. В процесі інсценізації можна використовувати будь-яку казку (з урахуванням віку дітей, їх інтересів, уподобань тощо), притримуючись загальної схеми проведення:

1. прослуховування казки;
2. відповіді на питання змісту казки;
3. складання плану казки;
4. роздача ролей;
5. вивчення тексту дітьми та підготовка до інсценізації;
6. інсценування казки (ключовий етап на якому діти взаємодіють один одним, програють свої ролі).

Отже, результати ефективності даної методики продемонстрували такі кількісні дані: до 20% зріс високий рівень сформованості діалогічного мовлення; 46,7% продемонстрували середній та 20% нижче середнього рівня. Однак, незмінним лишився показник низького рівня – 13,3% реципієнтів.

Таблиця 1

**Стан сформованості діалогічного мовлення
у дітей з особливими освітніми потребами**

рівні сформованості	молодші школярі з особливими освітніми потребами	
	до експерименту	після експерименту
Високий	3,3%	20%
Середній	36,7%	46,7%
Нижче середнього	46,7%	20%
Низький	13,3%	13,3%

За результатами якісного аналізу проведеного дослідження можна відмітити значне покращення під час ведення бесіди молодших школярів як з однолітками так і з дорослими, де використовувалась вільна або відома дітям тема. Також майже у всіх завданнях молодші школярі вели себе більш спокійно, потребували менше підказок та допомоги. Діалог ставав розгорнутим, але в тих ситуаціях, де дитина знала перебіг розмови. Проте, лишились труднощі в ініціативності дітей під час діалогу, адже їм було легше відповідати на питання, аніж ставити свої.

Однак можемо припустити, що незначна позитивна динаміка у розвитку означеного виду мовлення у молодших школярів з особливими освітніми потребами продемонстрована в результаті короткотривалого впровадження інсценізації казки. Регулярне та систематичне використання даного засобу протягом тривалого часу афішує позитивну динаміку розвитку визначеної сторони мовлення.

Отже, висвітлені результати дослідження продемонстрували позитивні результати у вдосконаленні діалогічного мовлення молодших школярів з особливими освітніми потребами, а тому можна зробити припущення, що завдяки інсценізації казки можливий його розвиток у означеної категорії дітей.

Список використаної літератури

1. Анісімова Я. Використання елементів інноваційних технологій у роботі над казкою в початкових класах. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти*: збірник матеріалів IV міжн. наук.-практ. інтернет-конф. Вінниця, 2020. Вип. 9. С. 84-87
2. Бондар Т. О. Корекційно-розвивальна робота на уроках мови та читання для дітей з особливими освітніми потребами. *Таврійський вісник освіти*. Херсон, 2016. № 3 (55). С. 115-125.
3. Бондар Н. В., Кравець Н. П. Розвиток мовлення в учнів з інтелектуальними порушеннями в руслі концепції «Нова українська школа». *Початкова освіта: історія, проблеми, перспективи*: матеріали III-ї Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Ніжин, 23 жовтня 2020 року). Ніжин, 2020. С. 91-92.
4. Горбачова М. В. Творчий розвиток молодших школярів в умовах театралізованої діяльності. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти*: збірник матеріалів IV міжн. наук.-практ. інтернет-конф. Вінниця, 2020. Вип. 9. С. 53-55
5. Кошак О. Особливості розвитку комунікативних вмінь та навичок старших дошкільників з діагнозом аутизм. *Педагогіка і психологія: актуальні проблеми досліджень на сучасному етапі*: зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 5–6 квіт. 2019 р. Київ, 2019. С. 126-128.
6. Мазур А. Специфіка корекційного навчання дітей із ЗПР зв'язного мовлення. *Актуальні проблеми дошкільної та спеціальної освіти*: матеріали IV міжн. пед. читань пам'яті професора Т. І. Поніманської (м. Рівне, 12 листю, 2021 р.) Рівне: Видавець О. Зень, 2021. С 41-45.
7. Мартиненко І. В. Комунікативний тренінг для дошкільників з порушенням мовлення. Київ: Літера ЛТД. 2019. 120 с.
8. Палихата Е. Я. Навчання діалогічного мовлення на ситуативній основі. *Початкова школа*. 1991, № 1. С. 32-35.
9. Beltkiewicz D. (2014) A new horizon in logopaedics: Speech therapeutic story – innovative use of a story in the therapy of children speech impediments. *Procedia. Social and Behavioral Sciences*. №106. С 149-163.
10. Tilovova N. T. (2022) Ecological education of preschool children through fairy tales. *Web of shientist : International shientific research journal*. №3. С 945-949.